

Forvaltningsplan / søknadsdokument

Frostating utvalgt kulturlandskap

Frosta kommune i Nord-Trøndelag

Steinkjer/ Frosta 31.oktober 2017

Innhold

Frosta kommune i Nord-Trøndelag	1
1. Innledning	4
1.1. Hva er Utvalgte kulturlandskap i jordbruket	5
1.2. Målgruppe for planen	5
1.3. Organiseringen av vider arbeidet med forvaltningsplanen	5
2. Områdebeskrivelse	6
2.1. Geografisk beliggenhet	6
2.2. Størrelse	6
2.3. Hva slags type kulturlandskap	6
2.4. Historisk bruk og driftsformer	7
2.5. Dagens bruk og driftsformer,	8
2.6. Andre brukerinteresser (friluftsliv, reiseliv m.m.)	9
3. Avgrensning av området	9
4. Samlet beskrivelse av verdiene i området:	10
4.1 Helhetlig kulturlandskap med tidsdybde, kontinuitet og stor formidlingsverdi	10
4.2. Hovedtrekk biologiske verdier	10
4.3. Hovedtrekk i kulturhistoriske verdier.	10
5. Beskrivelse av enkeltområder	11
5.1. Strandeng og strandberg	11
5.1.1. Logsteinhåmmåren (BN00019514)	11
5.1.2. Gullberget (BN 0019450)	12
5.1.3. Hynne og Hauganfjæra.	12
5.1.4. Holmberget	12
5.1.5. Lenvik (BN0019521)	13
5.1.6. Haugan (BN00019524)	13
5.2. Vannbiotoper	14
5.2. 1. Dammer ved Hogstad , 4 dammer	14
5.2.2. Dam ved Heggvik (BN 00019523)	15
5.3. Andre viktige biologiske areal	15
5.3.1. Kalkrik barskog Hogstad, Øvre N (BN 00108400)	15
5.3.2. Logtunmyra (BN 00019509)	16
5.3.3. Rygg naturbeitemark (BN00019505)	16
5.3.4. Parklandskap rundt Logtun kirke (BN00019511)	16
5.3.5. Svartlistearter	17
5.3.6. Tabell alle områder med biologiske verdier	17
5.4. Kulturhistoriske areal/enkeltelement	17

5.4.1. Logtun kirke	17
5.4.2. Tinghaugen	19
5.4.3. Freda Trønderlån på gården Lostein	20
5.4.4. Steingjerder ved Hogstad Nedre og på Rygg Vestre	20
5.4.5. Tufter etter naust Rygg Vestre	20
5.4.6. Gravhaugen på Rygg Øvre	21
5.4.7. Hellristningsfelt på Evenhus	21
5.4.7. Gravhauger på Island	21
6. Fotodokumentasjon	21
7. Utfordringer	21
8. Visjon/mål	22
9. Skjøtsel og vedlikehold – aktuelle tiltak i 2017	23
10. Forholdet til annet lovverk og planer	24
11. Tiltak for næringsutvikling	24
12. Kostnadsoverslag og finansiering	25
13. Kilder	25
14. Vedlegg	26
Vedlegg 1: Avgrensning Frostating UKL	26
Vedlegg 2: Arealfordeling Frostating UKL, okt 2017	27
Vedlegg 3: Fornminner, automatisk fredete, i Frostating UKL,	28
Vedlegg 4 : Kulturminner i Frostating UKL	30
Vedlegg 5: Områder registrert i Naturbasen	31
Vedlegg 6. Invitasjon til åpent møte 26. oktober 2017	33
Vedlegg 7: Budsjett Frostating UKL	34

1. Innledning

Frostating som hadde tilhold i området rundt Tinghaugen er landets eldste tingsted og Frostatingsloven er Norges eldste lovverk med den kjente grunnleggende formuleringen «*Med lov skal landet vårt byggjast, og ikkje med ulov øydast*».

Frosta kommunevåpen symboliserer liljeseperet som kong Magnus Lagabøte hadde i venstre hånd verd overrekkelsen av den nye Landsloven til lagmannen på Frostating i 1274. Like ved Tinghaugen ligger Logtun kirke hvor både Frostatingets segl og lovbok – Frostatingsloven – etter tradisjonen ble oppbevart i en kiste, som fremdeles står i kirka.

Frostatinget var samlingsplass for hele Trøndelag i Frostatingets tusenårige virketid. Fra 1. januar 2018 blir det igjen et fylke i Trøndelag – det gir Frosta en ekstra dimensjon også i forbindelse med søknaden om å bli «utvalgte kulturlandskap.» På Frostatinget møttes utsendinger fra hele Trøndelag.

Frostatinget samarbeider med de tre andre lagtingene fra middelalderen i Nasjonalt Tingnettverk, og det arbeides for å få til et nasjonalt tingsenter på Frosta.

En annen viktig dimensjon ved Frostatingområdet er tilrettelegging av Frostastien som ble etablert i 2006. Den er 22 km lang og går på gamle ferdselsveier, stier og bygdeveier langs sjøen gjennom hele området. Gjennom den har man fått åpnet for ferdsel som har nærkontakt med de aller fleste kulturlandskapselementene området har å by på. Her sykler eller går man praktisk talt i den frodige grønnsakshagen Frosta er. Allemannsretten har røtter i Frostatingsloven, og binder sammen de ulike tidsperiodene i en lang og sammenhengende tidslinje. Arbeidet med å realisere Frostastien har vært et positivt samarbeid mellom det offentlige og mange grunneiere, noe som er viktig også i UKL-sammenheng.

Denne forvaltningsplanen er et første utkast og er blitt til i et samarbeid mellom Frosta kommune, fylkesmannen og fylkeskommunen og der grunneiere og lag og organisasjoner er invitert med gjennom brev og åpne møter. I 2017 har det vært gjennomført fire møter med grunneiere og lag- og organisasjoner og tilbakemeldingene på å bli utvalgt kulturlandskap er svært gode.

Forvaltningsplanen skal så langt råd vise fram de tiltak som skal bidra til å øke de ønskede verdiene i område og tallfeste de kostnadene som tiltakene vil medføre, ut over dagens støtteordninger. Intensjonene med forvaltningsplanen er også å utvikle verdiene i område slik at de skal kunne brukes aktivt som en positiv forutsetning og grunnlag for verdiskaping og videre utvikling i området.

I det videre arbeidet er det den lokale samarbeidsgruppen som skal foreslå tiltak og være kontaktleddet opp mot fylkesmannen og fylkeskommune som godkjenner og bevilger årlige midler fram mot 2020. Forvaltningsplanen skal tilpasses forskrift om tilskudd til tiltak i utvalgte kulturlandskap.

Forvaltningsplanen, med temakart med avmerkete verdier, tenkes knyttet til kommuneplanen som retningsgivende for arealforvaltningen i området. Det foreslåtte området Frostating UKL er lagt inn som et kartlagt i [www.gint.no/plan/DOK -Natur](http://www.gint.no/plan/DOK-Natur).

Frosta/Steinkjer 31.oktober 2017

1.1. Hva er Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren og Landbruksdirektoratet har i 2017 etter initiativ fra de respektive departement fremma forslag på spesielt viktige kulturlandskap som skal bli nye "utvalgte kulturlandskap" fra 2018. Første runde med etablering av utvalgte kulturlandskap gikk i 2009 da 22 områder ble oppretta, andre runde gikk i 2017 da de ytterlig 10 områder kom til og nå er tredje runde for tur med etablering av nye områder i 2018-2020.

Gjennom etableringa av utvalgte kulturlandskap søker man å få målretta og helhetlig forvaltning av verdifulle kulturlandskap i jordbruket. Gjennom å etablere et begrenset og eksklusivt antall områder er målet at dette skal fungere som nasjonalt referanseområder og utstillingsvinduer over områder med intakte natur- og kulturhistoriske kvaliteter (DN,RA,SLF 2007).

For at satsinga skal lykkes er grunneierne den viktigste aktøren, men kommuner, fylker og staten må også ta ansvar for gjennomføringen. Langsiktige og stabile økonomiske virkemidler må til for å sikre frivillig deltagelse og ønske om å ta på seg ansvar for å løfte fram kvalitetene i disse områdene.

1.2. Målgruppe for planen

Planen er laga for å være retningsgivende for aktiviteter/tiltak i Frostating utvalgt kulturlandskap. Dette kan være aktiviteter/tiltak som gjøres av Frosta kommune, eiere/brukere i Frostatingområdet grunneierlag, fylkeskommunen, fylkesmannen, næringsorganisasjoner, frivillige organisasjoner m.fl.

Utvikling av Frostating UKL retter seg dermed mot tre hovedmålgrupper :

1. Flest mulig skal være kjent med verdiene i Frostating UKL
2. Næringsinteressene oppfordres til å bidra til å utvikle verdiene i området
3. Alle som har et eierskap eller en interesse i området utfordres til å bidra til å utvikle verdiene i området

1.3. Organiseringen av vider arbeidet med forvaltningsplanen

For videre arbeid med forvaltningsplanen og oppfølging skal det etableres en samarbeidsgruppa for Frostating UKL. Sammensettinga av samarbeidsgruppa kan endres ved behov. Det kan ved behov etableres grupper som arbeider med ulike tema eller delområder innen UKL-området.

Samarbeidsgruppa Frostating UKL skal ha minst to årlige møter og skal bestå av:

- Leder Ordfører Frosta kommune
 - Fra Frosta kommune: Landbruk og kultur og miljø: Referat, saksforberedelse mv
 - Representanter fra lag og organisasjoner
 - 5 - 6 grunneiere som representerer ulike deler av området. Forespurt og sagt ja.
 - Representanter fra reiselivet
 - Fylkesmannen i Trøndelag (landbruk, miljø)
 - Trøndelag fylkeskommune (plan, kulturminner)

2. Områdebeskrivelse

2.1. Geografisk beliggenhet

Frosta er ei halvøy på østsida av Trondheimsfjorden, og ligger sentralt i den gamle "Trondheimen", området omkring fjorden der trønderne bodde. Området hører til den landskapsregionen som kalles "Jordbruksbygdene ved Trondheimsfjorden" og gode lokalklimatiske forhold gjør at sørsida av halvøya er en av landets nordligste lokaliteter i den "boreonemorale vegetasjonssonen" med vilkår for forekomst av edellauvskog. Årsnedbøren ligger rundt 800 mm. Klimaet er relativt vintermildt og snødekket er vanligvis tynt og kortvarig.

Frostating utvalgte kulturlandskap (UKL) utgjør den sørlige delen av Frostahalvøya der området Rygg, Mo og Logtun/Logstein utgjør hovedkjernen i området.

2.2. Størrelse

Det totale arealet i Frostating UKL er 9854 daa fordelt på:

Jordbruksareal	6746 daa	68 %
Åpen fastmark	421 daa	4 %
Skog	1911 daa	19 %
Bebyggd/samferdsel	773 daa	8 %
Vann/myr	2 daa	1 %

Det totale jordbruksarealet i kommunen er på 22828 daa (2014) fordelt på ca 100 foretak som søker produksjonstilskudd.

2.3. Hva slags type kulturlandskap

Godt klima og gode vekstvilkår har gitt Frosta kallenavnet "Trondheims kjøkkenhage" siden lenge før første verdenskrig. Helt siden starten av 1900-tallet har denne lille fruktbare halvøya midt i Trondheimsfjorden vært en viktig produsent av grønnsaker til Trondheim og omegn. En stor del av denne grønnsakshagen er Frostatingområdet. Dermed er de store verdiene i området knyttet til dyrking av korn, potet og mange sorter grønnsaker; løk, kål, gulrot, blomkål, purre, kålrot, broccoli, sukkererter, og mye annet. Det er kun mindre deler av arealet som brukes til grasproduksjon. Jordbruksarealet utenom grovforproduksjon (400 daa eng og beite) fordeler seg ganske likt mellom korn, og potet og grønnsaker.

Kulturlandskapet er altså preget av intensivt jordbruk kombinert med ugjødsle beiter, strandenger, rike strandberg og noen få skogsdammer. Det er spesielt stripen mellom dyrka mark og fjorden som utmerker seg med et svært viktig biologisk mangfold. Her ligger registrerte viktige naturtyper på rekke og rad. De fleste med høyeste verdi på grunn av artsinnholdet. For noen tiår siden var denne sonen benyttet til beite. Det er også i dag beiting i noen av disse områdene, spesielt på vestsiden der storfe beiter i strandengene. I resten av denne sonen er flere av verdiene truet av gjengroing fordi beitingen har opphørt.

Ellers i området finnes det innslag av ugjødsle naturbeitemark. Disse beitemarkene gir en fin variasjon til landskapet og flere steder blir det beitet på og ved kulturminnene i området.

Ammeku på beite i Ryggavika. Foto Kari Kolle

I Hogstadsbogen er det flere dammer med liten salamander. Bestanden ser ut til å være stabil og levedyktig. Flere av dammene har blitt rensket opp i løpet av de siste tiårene. Nå er det igjen flere av dammene som er gjengrodd og har behov for å bli rensket opp. Området rundt disse dammene ble tidligere beitet. Beiting har opphørt og områdene rundt er igjen grodd til. I denne skogen er det mange som går tur og ved «Utsikten» er det en god mulighet til å se ut over kulturlandskapet på Frostating.

2.4. Historisk bruk og driftsformer

Frosta hører med til kjerneområdene for den gamle jernalderbosettinga i Trøndelag, og det har vært drevet jord- og husdyrbruk der i årtusener. Fram til midt på attenhundretallet var det her som andre steder allsidig sjølbergingsjordbruk, gjerne kombinert med fiske på fjorden. *“Knapt et dødsbo ble oppgjort uten at et eller flere sildegarn ble registrert”*, står det i bygdeboka. Fortsatt er både bosetning og eiendomsmønster preget av tida fiskebonden og husmannens liv og virke. Langs sjøen finnes f.eks fortsatt rester av tømra naust.

Utviklinga i jordbruket etter krigen gikk ellers her som andre steder i retning av spesialisering og færre og større driftsenheter. Dette har hatt konsekvenser for kulturlandskapet, ikke minst bygningsmassen som utgjør viktige landskapselement. På de større gårdene var den tradisjonelle byggeformen firekanttun og fortsatt er det mange intakte firekanttun i området selv om mange også har gått ut.

«Stall og fjøs har og langt på veg mista de dyra husa ble bygd for og har slik kommet i fare. Mange har tenkt reint praktisk i slike situasjoner. Tomme hus er blitt revet, bygningsmassen på garden redusert til det nødvendige. Og det som er blitt stående igjen, er gjerne blitt ombygd og fornya etter moderne krav til komfort og rasjonell boform.» (Frostaboka IV)

Aktiviteten i landskapet har også endra seg som følge av de strukturelle endringene. Likevel er det en stor grad av kontinuitet og gjenkjennbarhet i kulturlandskapet på Frosta og den høge jordbruksaktiviteten sørger for å holde arealene i hevd.

“Ser en på det reine jordbrukslandskapet, på åker og eng, er endringene langt mindre. Ja, en kan vel si at Frosta er ei av de bygdene i Trondheimsregionen som minst er blitt prega av den utviklinga som har rulla fram. Her ligger lite dyrkamark brakk, her har ikke åker fått gro igjen, her har ikke bakkeplanering endra terrenget, ingen store veganlegg pløyd seg gjennom med store skjæringer, her har lite av det åpne jordbrukslandskapet blitt bygd ned. På avstand ser det nesten ut som bygda ligger slik som før.”(Frostaboka IV)

En annen dimensjon ved landbrukets utvikling på Frosta er den internasjonale påvirkning man kan regne med det har hatt gjennom at det ble drevet klostervirksomhet på Tautra. Miljøet der representerte en kunnskapsbank som kunne bidra til å formidle lærdom fra miljøer langt utenfra.

2.5. Dagens bruk og driftsformer,

Jordbruket i Frostating i dag.

Landbruksmessig er den sørlige delen av Frosta blir i all hovedsak drevet som storskala, veldrevet moderne landbruksområde, der verdiene nettopp er ligger i at det er aktivt og intensivt jordbruk og alt jordbruksareal er i drift. Området har opprinnelig bestått av mange små eiendommer, mens mange av dagens drivere leier mange eiendommer for å kunne drive effektivt med grønnsaker, potet og korn. Kun mindre del av arealet blir drevet med grasproduksjon og beitearealet er i marginale områder ned mot sjøen. Dermed er det en stor grad av leiejord, fordi den omfattende potet og grønnskaksproduksjonen gjør at det behov for mye areal for vekstskifte samtidig som prisnivået på leie gjør det er attraktivt å leie bort.

Tabell: 2 Arealfordeling og eiendomsforhold UKL Frostating

	Antall
Areal	
Totalt areal	9854 daa
Jordbruksareal (68%)	6746 daa
Utmarksareal/skog (19%)	1911 daa
Bebyggd areal og samferdsel	773 daa
Åpen fastmark (4%)	420 daa
Myr og dammer	4 daa
Eiendomsforhold	
Grunneiere inklusiv landbrukseiendommer og fritidsboliger	Ca 600
Eiendommer det søkes produksjonstilskudd på totalt (en kan søke for flere eiendommer)	55
Eiendommer som har søkt PT i 2016 og bor i området	27
Faste boenheter innkl landbrukseiendommer	166
Landbrukseiendommer med dyr (gris/ku/ammedyr/sau)	10
Fritidseiendommer (inkluderer en del landbrukseiendommer)	166
Festere Frosta Hageby	66
Fester forøvrig	15
Eiendommer som er berørt av områder med spesielle naturtyper	125
Husdyrhold (PT 2017)	
Melkekyr	26
Ammekyr og Øvrig storfe (okser)	21+76
Storfe som beiter fra andre besetninger	10
Grisebesetninger	9
Sau, vinterfôra	6
Hest (*pluss flere hester på Lein)	1*
Bevaringsverdige husdyrraser	0

2.6. Andre brukerinteresser (friluftsliv, reiseliv m.m.)

Frostastien er et av Frosta mange turmål, er hele 22 km lang og av det går ca 15 km i Frostating UKL. Her er du i nærkontakt med velpleid kulturlandskap, store grønnsaksåkre, går langsmed rike strandberg, passerer gravhauger, gamle steingjerder og kulturminner og går gjennom beiter i aktiv bruk langs strandkanten. Langs stien er det satt opp flere informasjonskilt som forteller om gammel og ny aktivitet i området. Her har kommunen og de mange grunneierne lagt ned en forbilledlig innsats. Ytre pilegrimsled fra Selånger i Sverige, Stiklestad og videre til Tautra og Trondheim følger denne leden over flere km fram til moloen over til Tautra.

Hauganfjæra camping er den største reiselivsetableringen i området med et betydelig antall (250) oppstillingsplasser for campingvogner. Her fristes både flotte turområder, fiske i sjøen, badeplass og en 4H-gård i nærheten. www.hauganfjaera.no

Valberg slektsgård ligger også sentralt på den sørlige delen, på Neset, og har utviklet sine lange tradisjoner for gjestebud til å bli er en kurs, konferanse og selskapsgård. Her er det gamle fjøset bygd om til selskapslokaler og hotell. www.visitvalberg.no

Hytte- og fritidsbebyggelse er en stor aktivitet i området. Dette er nedlagte småbruk og det hytter ligger i regulerte felt i sjønære områder.

3. Avgrensning av området

Avgrensning av Frostating UKL er framstilt på kart, se vedlegg 1, samt at det er temakart arealfordeling, for Biologisk mangfold, for automatiske fredete kulturminner og fornyere tids kulturminner (vedlegg 2- 5).

Avgrensning av området er gjort ut fra følgende begrunnelse.

1. Frostatinghaugen utgjør kjernen i området og dermed er det landskapsrommet som dannes med Frostatinghaugen som kjerne som setter hovedrammen for området
2. I øst er det valgt en avgrensning mot industriområdet og som følger det naturlige landskapsrommet ned mot sjøen, som avgrenses mot Frosta camping
3. Det østligste punktet langs fjorden er Logsteinhåmmåren. Dett er både er viktig naturtype og så er også denne hammeren et gammelt seilingsmerke.
4. De biologiske verdiene som i stor grad er samlet langs restarealer mot fjorden der områder med rike strandberg har vært viktig ta med. Dermed er hele strandlinjen med fra Logsteinhåmmåren, via Råttåvika og Hynne i sørvest og langs vestsida til Holmberget og nordvest til Lenvika som har rike strangberg av svært viktig verdi og et mindre hytteområde mellom strandberga og Frostastien.
5. Nordgrensa er satt ut fra et skogsområde som har biotoper med urterik kalkfurusskog med svært viktig verdi 5-6 mindre vannbiotoper med svært viktig verdi.
6. Området har to større arkeologiske kjerneområder med flere ti-talls enkeltelement som ligger midt i dette intensivt drevet jordbruksområdet.
7. Inne i området en verna middelalderkirke, en verna trønderlån, det er 27 meldepliktige nyere tids kulturminner og 36 andre kulturminner. I området er det også et større hellerisningsfelt som er skiltet og tilrettelagt for besøkende.

4. Samlet beskrivelse av verdiene i området:

4.1 Helhetlig kulturlandskap med tidsdybde, kontinuitet og stor formidlingsverdi

Frostating UKL er enkelt og greit karakteristisk for de åpne jordbruksbygdene etter Trondheimsfjorden. Store kulturhistoriske verdier, der Frostating var samlingssted for lov og rett, ro og orden hele Trøndelag i Frostatingets tusenårige virketid

Hvorfor valgte datiden beboer nettopp å plassere Frostating her? Fjorden var landeveg nr 1 og Frosta lå sentralt i Trøndelag, halvøya var lett tilgjengelig og med gode landingsforhold for datidens båter. Her var det godt klima, frodig jord, arbeidssomme folk og tidlig vår. Etter hvert ble klosteret på Tautra bygd og bidro med sine impulser langveisfra. Landskapet er åpent, mye lys og luft mellom himmel og fjord. Fiskebonden og husmannen satt etter hvert sitt sterke preg på landskapet og eiendomsforholdene og fortsatt preger det området. Storgårdene fikk mer og mer makt og gårdstun og eiendom ble formet av det. De mange gårder med typiske firekanttun eksisterer fortsatt, til tross for at tidenes tilpasninger har bidratt til at mange hus, ble tatt ut av bruk og mange etter hvert fjernet.

Driftsforholda ble etter hvert bedre og det gav nok også brukbar økonomi og i neste omgang muligheter for å ta vare på bygninger, gårdsanlegg, inn-, og utmark. Mange år med noe ensidig intensivt fokus på poteter fikk en knekk med utbrudd av hvit potetål, og førte til utprøving av nye vekster og flere nye vekster og mer mangfold. Frostingene har alltid vært innovative og nytenkende, og ble i hvert fall det etter potetålen. Tilpasning har dermed alltid vært viktig. Gode vekstmuligheter gjennom Frosta vassverk og Produsentpakkeriet bygger under dette.

Etter hvert et større fokus og bevissthet på kortreist og ureist mat der Frosta-miljøet samarbeidet godt for eksempel på felles markedsføring gjennom flaggsklipet Trøndersk matfestival. De sjølbetjente grønnsaksutsalgene viser en stadig større bevissthet rundt lokale produkter. I dag dyrkes mer enn 100 ulike arter potet, grønnsaker, bær og urter. Stort mangfold og mye landbrukshistorie å formidle.

4.2. Hovedtrekk biologiske verdier

De biologiske verdiene er i stor grad samlet langs en stripe ned mot fjorden. Her ligger det gamle beiter, strandenger og rike kalkberg med rikt biologisk mangfold. Deler av disse arealene er ikke i bruk i dag og i gjengroing. Dette området har noen av de samme botaniske kvalitetene som Tautra, og stort potensiale for restaurering. Erfaringer fra en slik restaureringsprosess vil kunne gi erfaringer med overføringsverdi til andre tilsvarende områder ned mot Trondheimsfjorden.

I tillegg til området ned mot sjøen er det noen registrerte naturbeitemarker innenfor Frostating UKL. Disse er i dag stort sett i bruk, men dagens botaniske status og verdi er ikke kjent. Det kan også være innmaks- og utmarksbeiter med potensiale for restaurering.

4.3. Hovedtrekk i kulturhistoriske verdier.

(Fra Lars F:) Arkeologisk/historisk ligger områdets verdi i Frostatinget, det området ved/på gårdene Rygg, Mo, Logtu og Logstein. Her er det stor kulturhistorisk tidsdybde med eldre jernalders naust på Rygg og flere storhauger på Rygg og gravfelt fra yngre jernalder. Mo ble seinere prestegård. Rundt middelalderkirka på Logtu finner vi bosetningsområder som kanskje er kjernen for møtene i Frostatingets tidlige tid (fram til 1600).

I sør vest ligger Island, Haugan, Hernes og Evenhus. Dette er gårder med stor tidsdybde i bosetning. Helleristningene på Evenhus er fra yngre steinalder (2500 f.kr). Den store haugen på Island er att å

være fra vikingtid. Så ligger det et meget spennende funn av graver fra tidlig middelalder (tidlig kristne=1000 tallet) på Hernes. Her kan vi da vise overgangen mellom jernalderens bosetning og graver og middelalderen.

Området er registrert i 1995; og i 2006 og er godt oppdatert i Askeladden.

Frosta er et spesielt rikt område på nyere tids kulturminner. Kulturminnebestanden har variasjon og tidsdybde. I sentrum for området ligger tinghaugen og middelalderkirka i stein. Rundt strekker det åpne jordbrukslandskapet med gårdsbebyggelse i plassert i typiske firekanttun. Tuna består av trønderlån, fjøs/låve, stabbur, masstu/borgstu.

Området har mange verneverdige tun og ei vedtaksfreda trønderlån på garden Logstein. Med sine 42 meter er låna trolig den lengste i sitt slag. Nasjonalt er dette et svært viktig kulturminneområde med mye å formidle.

5. Beskrivelse av enkeltområder

5.1. Strandeng og strandberg

5.1.1. Logsteinhåmmåren (BN00019514)

Naturtype: Rikt strandberg

Verdi: Svært viktig

Kyst og havstrand - Kalkrikt strandberg (G09) av nasjonal verdi (A). Lokaliteten er skilt ut fra den registrerte lokaliteten Mostad – Logstein og ligger i utkant av en rik beiteskog som er dominert av platanlønn (*Acer pseudoplatanus*) med innslag av ask, alm, morell, hassel, gran, tysbast (*Fraxinus excelsior*, *Ulmus glabra*, *Prunus avium*, *Corylus avellana*, *Picea abies*, *Daphne mezereum*).

Logsteinhåmmåren har rik vegetasjon på baserikt konglomerat. Noen arter; bakkemynte, vill-løk, bergskrinneblom, vårskrinneblom, sandarve, olavsskjegg, svartburkne, ask, blåveis, smalkjempe, vårmure, knopparve, broddbergknapp, trefingersildre, slyngsøtvier, norsktimian, alm og hestekastanje (*Acinos arvensis*, *Allium oleraceum*, *Arabis hirsuta*, *Arabis thaliana*, *Arenaria serpyllifolia*, *Asplenium septentrionale*, *Asplenium trichomanes*, *Fraxinus excelsior*, *Hepatica nobilis*, *Plantago lanceolata*, *Potentilla neumanniana*, *Sagina nodosa*, *Sedum rupestre*, *Saxifraga tridactylites*, *Solanum dulcamara*, *Thymus praecox* ssp. *arcticus*, *Ulmus glabra*, *Aesculus hippocastanum*). Lokaliteten er en østlig utpost for rødlistearten norsk timian.

Lokaliteten har vært og er benyttet som badeplass og fiskeplass både for nærmiljøet og en større campingplass 200 m øst for lokaliteten. Det er nyetablert en landbruksfylling inn mot østsiden av berget.

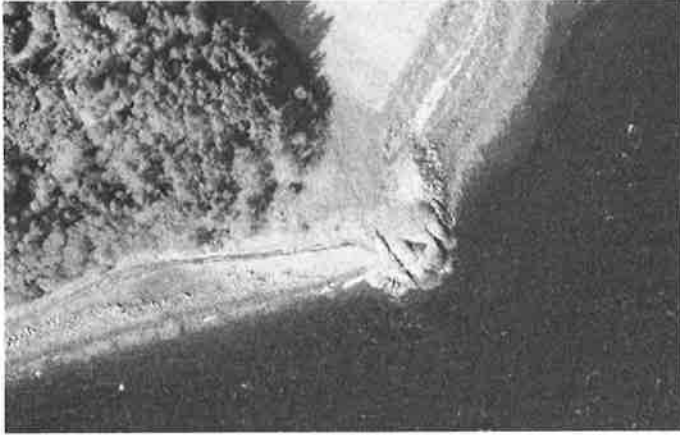

Foto: Lågsteinhåmmåren, som også er et viktig sjømerke

5.1.2. Gullberget (BN 0019450)

Verdi: Svært viktig.

Naturtype: Kantkratt

Beskrivelse: Lokaliteten strekker seg langs sjøen fra Råttåvika til ei hytte vest for Sørli. Dominerende naturtype er kantkratt med mye tindved (*Hippophaë rhamnoides*) og nyperoser (*Rosa* spp.), men det er også fine partier med kalkrike strandberg. Deler av lokaliteten har nok vært nytta som beitemark tidligere, men gjengroinga har gått langt i retning krattvegetasjon. Lokaliteten har en mengde interessante og sjeldne arter, men av særlig interesse i feltsjiktet er vårmure, marianøkleblom, trefingersildre og norsk timian (*Potentilla neumanniana*, *Primula veris*, *Saxifraga tridactylites*, *Thymus praecox* ssp. *arcticus* - DC).

Eventuell skjøtsel av området gjennom beiting er imidlertid fortsatt mulig, og det er registrert mange arter som assosieres med tradisjonelt drevet kulturmark.

5.1.3. Hynne og Hauganfjæra.

Naturtype : Kantkratt

Verdi Svært viktig.

Beskrivelse: Den viktigste vegetasjonstypen er kantkratt, tindvedutforming (F5e), og lokaliteten er derfor ført til kantkratt. Det er imidlertid også partier med kalkrike strandberg, kalkrike enger og strandeng. Tindvedkrattet er godt utvikla med kraftige busker. Lokaliteten preges imidlertid av gjengroing, og særlig einer og gran er problemarter. Krypene arter som vårmure, raudsildre og norsk timian vil skygges ut over tid hvis det ikke foretas rydding.

Skjøtsel: Det samla presset på lokaliteten er svært høgt, og med ei nær historie med store og ødeleggende inngrep er det grunn til å frykte for lokalitetens eksistens. Utfordringa framover blir å sikre restene av verdifull natur.

5.1.4. Holmberget

Naturtype: Rikt strandberg

Verdi: Svært viktig

Beskrivelse: På Holmberget er det rike strandberg med en rekke varmekjære arter. Store mengder av rødlisterarten norsk timian (*Thymus praecox* ssp. *arcticus* - DC) danner matter sammen med raudsildre (*Saxifraga oppositifolia*). Lokaliteten grenser opp til lokalitet 29 Lenvik, og vegetasjonen på disse lokalitetene har mange fellestrekk. Andre arter som er registrert av Jørstad (1914, 1918), Høeg (1943), Anon. (1975) og Flatberg (1975) er (i utvalg); kvit gåseblom, rundskolm, bergskrinneblom, akeleie, enghavre, dunhavre, rustsivaks, marinøkkel, lodnefaks, havstarr, vårarve, lodnerublm, reinrose, vårskrinneblom, trollhegg, gulmaure, engstorkenebb, blåveis, tindved, englodnegras, hengepiggfrø, vill-lin, markfrytle, dvergminneblom, smalkjempe, fjellrapp, storblåfjær, vårmure, trefingersildre, filtkongslys og bakkeveronika (*Anthemis arvensis*, *Anthyllis vulneraria*, *Arabis hirsuta*, *Aquilegia vulgaris*, *Avenula pratensis*, *Avenula pubescens*, *Blysmus rufus*, *Botrychium lunaria*, *Bromus hordeaceus*, *Carex paleacea*, *Cerastium semidecandrum*, *Draba incana*, *Dryas octopetala*, *Erophila verna*, *Frangula alnus*, *Galium verum*, *Geranium pratense*, *Hepatica nobilis*, *Hippophaë rhamnoides*, *Holcus lanatus*, *Lappula deflexa*, *Linum catharticum*, *Luzula campestris*, *Myosotis stricta*, *Plantago lanceolata*, *Poa alpina*, *Polygala vulgaris*, *Potentilla neumanniana*, *Saxifraga tridactylites*, *Verbascum thapsus*, *Veronica arvensis*). Angivelse av voksested er i noen tilfeller så usikker at det er vanskelig å avgjøre om artene er sett bare på Holmberget, på lokalitet 29 Lenvik, eller på begge. Totalareal: 125 daa

Påvirkning: Området beites i dag

5.1.5. Lenvik (BN0019521)

Naturtype: Rikt strandberg

Verdi: Svært viktig

Beskrivelse: Kun den sørligste delen av dette området er med i UKL. Fjellplanten reinrose (*Dryas octopetala*) har en rik forekomst i et lite område på vestvendte, bratte strandberg mellom sprutsonen og furuskogen. Populasjonen skiller seg morfologisk fra reinrose i fjellet ved å ha usedvanlig mange og smale kronblad (10-13 i hver blomst) (Flatberg 1975). Norsk timian (*Thymus praecox* ssp. *arcticus* - DC) er også registrert her. Av andre karplanter kan nevnes rundskolm, fingerstarr, liljekonvall, raudflangre, vill-lin, blåveis, fjellrapp, storblåfjær, vårmure, knopparve, raudsildre og broddbergknapp (*Anthyllis vulneraria*, *Carex digitata*, *Convallaria majalis*, *Epipactis atrorubens*, *Linum catharticum*, *Hepatica nobilis*, *Poa alpina*, *Polygala vulgaris*, *Potentilla neumanniana*, *Sagina nodosa*, *Saxifraga oppositifolia*, *Sedum rupestre*). De fleste av disse ble sett også i 2004.

5.1.6. Haugan (BN00019524)

Naturtype: Naturbeitemark

Verdi: Svært viktig

Hoh.: 20-40 m Lokaliteten er en haug som har vært brukt til beite. Haugen eies av tre gardar med ulik driftshistorie. Den nordligste delen ble beita av kyr til 2002, den midterste ble beita med kyr til 1985, og etter det gikk det kalver der i noen få år, mens den sørligste delen har vært ubeita i ei årrekke. De ulike partiene er skilt med steingjerder. Lokaliteten illustrerer derfor på en svært god måte utviklinga i ei tradisjonelt drevet beitemark som tas ut av bruk. Det nordligste og midterste partiet er stort sett åpent, men med noen spredte busker. Forskjellen vises mest gjennom at det midterste partiet har et høgere feltsjikt, og at det er andre arter som dominerer i feltsjiktet. Det sørligste er i gjengroing, og har nå en del trær, men feltsjiktet preges av engarter. Vegetasjonen er svært rik, og den viser at området har vært beita i lang tid uten å ha vært gjødsla i nevneverdig grad. Blant de artene som er

registrert kan vi trekke fram vill-løk, vårskrinneblom, sandarve, vårrubblom, dvergminneblom, fjellrapp, vårmure, trefingersildre og bakkeveronika.

5.2. Vannbiotoper

5.2. 1. Dammer ved Hogstad , 4 dammer

I registreringen av naturtyper viktige for det biologiske mangfoldet ble det registrert 4 dammer spredt i området Hogstad hvorav 3 dammer ligger i planområdet. I bestandssammenhenger kan dammene i de fleste tilfeller vurderes som en enhet.

A Dam ved Hogstad 1 BN 00019499

Naturtype Dam

Verdi: Svært viktig

Beskrivelse: Ferskvann/våtmark - Dam (E09) på ca. 300 m² med nasjonal verdi (A) som ligger i naturbeitemarka Hogstad. Liten salamander (*Triturus vulgaris* - V) er funnet her. Selsnepe (*Cicuta virosa*) er registrert.

Skjøtselshistorie og dagens driftsform: Dammen ble sist vedlikeholdt ca. 1990. Dammen har fungert og fungerer som drikkevannskilde / gårdsdam i naturbeitet.

Utfordringer: Gjengroing av arealet omkring dammen. Opprettholdelse av husdyrbeite omkring dammen.

B. Dam ved Hogstad II BN00019496

Naturtype: Dam

Verdi: Svært viktig (nasjonal verdi A)

Beskrivelse: Denne skogsdammen er interessant. Den ligger i frodig blandingskog og ble oppgravd og rensert for over 30 år siden. Blærerot (*Utricularia* sp.) ble registrert, likeså liten salamander (*Triturus vulgaris* - V). Størrelse 1200m²

Skjøtselshistorie og dagens driftsform:

Utfordringer:

C. Dam Hogstad III (BN 00019501)

Naturtype: Dam

Verdi: Svært viktig

Beskrivelse: Ferskvann/våtmark - Dam (E09) med nasjonal verdi (A). Dam på ca. 100 m² der liten salamander (*Triturus vulgaris* - V) er observert.

Skjøtsel: Arealet nord og øst for dammen har tidligere vært fulldyrket. Rydningsrøyser, steingjerder samt plogspor er synlige elementer. Arealet sør og vest har vært og er benyttet som nærmiljøplass for området Holmberget. Dammen ble derfor vedlikeholdt og kantskogen rundt dammen tyntet i 2000 med delfinansiering gjennom STILK-midler.

Utfordringer: Gjengroing av arealet omkring dammen. Opprettholdelse av husdyrbeite omkring dammen.

D. Dam Hogstad IV (BN00019500)

Naturtype: Dam

Verdi: Svært viktig (nasjonal verdi A)

Beskrivelse: Dammer (E09) med nasjonal verdi (A) som ligger omkranset av skog med hogstklasse 1 pr 2008. Lokaliteten består av tre-fire dammer hver totalt ca. 10 m² i en sump på ca 400 m² der liten salamander (*Triturus vulgaris* - V) er observert.

Skjøtselshistorie og dagens driftsform: Har inngått som et element i naturskogen på stedet dvs. blandingsskog med overveiende furudominans. Det vil framover endret til del av granplantefelt.

Utfordringer: Treskiftet fra lysåpen naturskog med furudominans til granskog vil redusere verdien på lokaliteten. Det gjennom dårligere lokalklima på grunn av redusert innstråling samt senket pH i vannet pga. strø fra granplantefeltet.

5.2.2. Dam ved Heggvik (BN 00019523)

Naturtype: Dam

Verdi: Svært viktig

Dette er en noe saltpåvirka, eutrof dam like over flomålet ved Heggvik der takrør-sivaks-sump av piggeknopt-utforming (O5e) dominerer. Viktige arter i feltsjiktet er vassgro, rustsivaks, smårørkvein, bekkeblom, slåttestarr, sumpsivaks, myrmaure, mannasøtegras, gulldusk, bukkeblad, myrhatt, kjempepiggeknopt og bekkeveronika. Særlig artene vassgro, kjempepiggeknopt og bekkeveronika er verdt å merke seg. Kjempepiggeknopt er ikke vanlig i Trøndelag. Kjempepiggeknopt er ikke vanlig i Trøndelag. Denne dammen er ikke undersøkt av zoologer, men den til dels eksklusive karplantefloraen er i seg sjøl grunn til å gi lokaliteten ei høg verdivurdering.

5.3. Andre viktige biologiske areal

5.3.1. Kalkrik barskog Hogstad, Øvre N (BN 00108400)

Naturtype: Kalkbarskog, type lågurt-lyngfuruskog

Verdi: Svært viktig (nasjonal verdi A)

Beskrivelse: Området utgjøres av kalkfuruskog, karakterisert av rødflangre og blåveis, og med hotspots av kalk- og andre næringskrevende ektomykorrhizasopper i små forsenkinger/groper i karstlandskapet. Andre typiske innslag er fingerstarr og skogsveve. Artsmangfoldet blant soppene er stort, med mange rødlistearter og potensial for flere. På det nakne berget er også næringskrevende moser, som kammose (*Ctenidium molluscum*) og putevimose (*Tortella tortuosa*). Skogen er ungskog, hogstklasse 3, med furu og gran i blanding. Dødvved er uten betydning. En av syv undersøkte kalkskogsobjekter på Frosta og denne er uten sammenligning den rikeste og av hotspotnatur. Kartslandskap på grågrønn fyllitt. Totalareal 9,6 daa

5.3.2. Logtunmyra (BN 00019509)

Naturtype: Andre viktige forekomster

Verdi: Viktig.

Beskrivelse: Avgrensningen omfatter et svært påvirket skogsparti med både sumpskogsarter, fastmarksarter og ferksvannsarter. Lokaliteten passer ikke godt inn i definisjonen til rikere sump- og kildeskog, men utgjør fortsatt et biologisk viktig område i kommunen. Den er derfor kartlagt som "Annan viktig forekomst" i skog. Lokaliteten er bevokst med tett skog og er svært uoversiktlig. I tresjiktet inngår svartor, hengebjørk, bjørk (opp mot 40-50 cm i brysthøydiameter), ask (NT, mest yngre trær og kratt), gran (opp mot 60 cm), osp (opp mot 60 cm), hegg, selje, istervier og rogn (*Alnus glutinosa*, *Betula pendula*, *Betula pubescens*, *Fraxinus excelsior*, *Picea abies*, *Populus tremula*, *Prunus padus*, *Salix caprea*, *Salix pentandra*, *Sorbus aucuparia*). I feltsjiktet i fuktige og våte deler vokser bla. skogburkne, mjørdurt, firblad, bukkeblad, myrhatt, teiebær, elvesnelle, guldusk og bekkeblom. I en illeluktende dam vest i området er det nesten heldekkende med andemat. På tørrere areal vokser gaukesyre, fugletelg, maiblom, Stedvis fagermoser og spriketormose i bunnsjiktet

Påvirkning: Det er mye død ved og døende trær av forskjellige løvtrær i lokaliteten. Grøfter, utgravde dammer og torvtak (meterdjupe firkantete hull) flere steder på lokaliteten er spor etter forsøk på drenering og uttak av torv. Søppel og eldre avfallsdumper forekommer også.

5.3.3. Rygg naturbeitemark (BN00019505)

Type: Naturbeitemark

Verdi: Lokalt viktig

Beskrivelse: Hestebeite i en furulund ved Rygg. Tresjiktet er godt utvikla og domineres av høgvekst furu (*Pinus sylvestris*). Feltsjiktet preges av skogarter og trivielle engarter, men marianøkleblom (*Primula veris*) viser at det er potensiale for en mer artsrik flora. I busksjiktet finner vi en rekke ulike busker og trær, og det kan med fordel tynnes noe i krattvegetasjonen.

Skjøtsel: Fortsatt beite vil bedre kvaliteten på beitemarka.

5.3.4. Parklandskap rundt Logtun kirke (BN00019511)

Naturverdi: Kulturlandskap - Parklandskap (D13) av regional verdi.

Beskrivelse: Lokaliteten omfatter parkanlegget ved Logtun kirke samt alléen på begge sider av FV66 fra kirka og vest mot Mo prestegård. På kirkegården er ask (*Fraxinus excelsior*) dominerende med innslag av platanlønn (*Acer pseudoplatanus*). I alléen er finnes også bjørk og alm (*Betula sp.*, *Ulmus glabra*). Trærne i dette landskapselementet har til dels høy alder. Spesielt et asketre på kirkegården virker svært gammelt og er trolig det samme som vist på Gerhard Schønings skisse av Logtun kirke 1774.

5.3.5. Svartlistearter

Fremmede arter finnes også i Frosta. Kjente fremmede arter på Frosta er rynkerose, hagelupin, parkslirekne/hybridslirekne. Nærmere kartlegging, og bekjemping bør startes opp snarlig. Områder med registrerte biologiske verdier bør prioriteres. Det er utarbeidet en handlingsplan mot fremmede skadelige arter i Nord-Trøndelag 2016-2019. Her er både metodikk for kartlegging og bekjemping beskrevet..

[Les mer her.](#)

5.3.6. Tabell alle områder med biologiske verdier

Tabell og kart i vedlegg nr 5.

5.4. Kulturhistoriske areal/enkeltelement

Det frodige jordbrukslandskapet, fra Rygg til Logtun og Logstein, er det gamle tingstedet i Frostatingslagen som var lovområdet i Trondheimen der trønderne holdt til. Det er en rekke gravhauger i området med diameter på inntil 40 meter. I førhistorisk tid gjaldt loven for området omkring fjorden som besto av fire uttrøndske og fire inntrøndske fylker. Seinere omfatta virkeområdet for loven også Nord-Møre og Romsdal, Fosen, Namdalen og Nord-Norge. Frosta var ut fra beliggenheten midt i fjorden et naturlig valg som tingsted. Det meste av trafikken gikk sjøvegen, og enten en kom sør og vestfra eller over Namdalseid fra Namdalen var det et naturlig møtested.

I samband med forprosjektet for utvikling av Logtunområdet basert på tradisjonen om Frostatinget foretok arkeolog Kari Støren Binns en registrering av kulturminner i området og laga en rapport om de funn som ble gjort (kilde 5).

Gjennom et større prosjekt som nylig er avslutta, har arkeolog Arne Anderson Stamnes fra NTNU Vitenskapsmuseet gjennomført et stort arbeide med geofysiske metoder innenfor arkeologien for å kartlegge helt eksakt hvor tingstedet har vært, både gjennom å bruke helt nye digitale kartleggingsmuligheter og sammenligne dette med eldre kilder og registreringer. Dette arbeidet kan for eksempel gi grunnlag for å utvikle en Frostatingssti i tilknytning til Frostastien i området Logstein – Logtun og Rygg.

5.4.1. Logtun kirke

Kirka på Logtun er ei steinkirke som trolig er bygd på slutten av 1400-tallet. Den inneholder imidlertid langt eldre bygningselementer, de eldste trolig fra 1100-tallet. Det antas at det har stått ei kirke på Logtun før den som står der i dag, men om dette var ei trekirke eller ei steinkirke som delvis er gjenbrukt i den kirka som nå står der er uvisst.

På 1800-tallet ble det innført bestemmelser om at kirkene skulle romme minst 1/3 av menigheten. På Frosta ble det oppnevnt en "oppmålingskomite" som i 1852 fastslo at kirka var for lita. Eier av kirka var på denne tida proprietær Isak Georg Coldevin på Logstein. Hans far Henrik Angell Coldevin hadde kjøpt Logtun kirke og kirkegods sin svigermor, presteenka Karen Margrete Rosvinge.

Formannskapet ba Coldevin bygge ny kirke eller overdra "kirken med alle dens indkomster og tilligheder til menigheden». Etter langvarige forhandlinger med Amtmannen som mellommann, fikk Frosta kommune kjøpe kirka i 1857 for 3000 spesiedaler. I 1859 ble det gjort vedtak om å bygge ny kirke som ble påbegynt i 1863 og Frosta kirke sto ferdig i 1866.

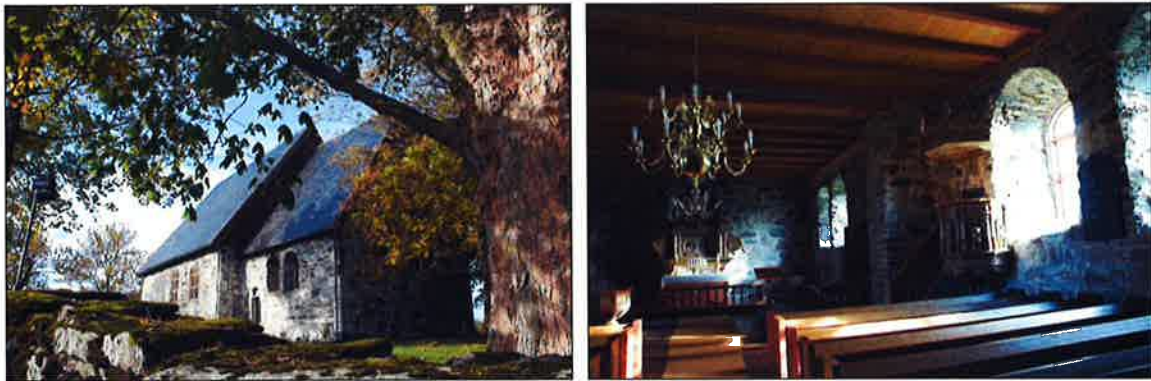
Kommunen var etter dette oppsatt på å fri seg for vedlikeholdet av den gamle kirka og søkte om nedlegging av kirka slik at den kunne rives. Etter at Stiftsdireksjonen ga sitt samtykke ble det 25.juli fatta slikt vedtak: *"Taarnet og alt andet Træværk paa Loktu Kirke blive snarest mulig at nedrive og sammenlægge. Hvorefter det hele bliver at bortsælge til Fordel for Frostens Communekasse."* Murene skulle *"blive staaende som historisk mindesmerke eller som ruin"*. Opdraget gikk til Anton Moksnesmyr på anbud for 14 daler, en var latterlig lav sum for det farlige arbeidet, men bygdefolket deltok i arbeidet med stor begeistring, og det var få som tok til motmele. Kirka sto som en ribba ruin, og bautasteinen på toppen av tinghaugen like ved var knust.

Gerhard Schønnings tegning av Logtun kirke i 1774, og kirka som ruin (1868 til 1932)

Da Anton Moksnesmyr som foresto rivinga i en alder av 91 år i 1925 ble intervjuet om det som skjedde oppsummerte han med disse orda: *"De va støgt kor de vart åtfirri den gongjen; - utpå kjerkgala lå inventare tu kjerken hommel i dommel. Men følk skjønna e itj ber den gongjen. Ja, de va'n Hans Kroklunna - han va gæln om e, men de kan no vel henj de va mest ferdi at kjerka vart fløtta. - Og han Berg, han va gæln -. At æ tok på mæ de arbe' skull æ haft juling fer; - fer de va de olekast arbe' æ ha gjort.»*

Omkring 1920 ble det tatt initiativ til å gjenreise kirka av mellom andre soknepresten, historielaget og Dameforeningen for Logtun kirke. I 1930, i samband med 1000-årsjubileet for slaget på Stiklestad ble det arrangert høgmesse i ruinen med kongen tilstede. Arbeidet med å legge nytt tak på kirka kom i gang i 1932. I 1950 var restaureringsarbeidene fullført, og etter hvert kom også altertavla og prekestolen på plass igjen etter å ha tilbrakt mange år i museet til Det Kongelige norske videnskabers selskab i Trondheim. Nytt våpenhus ble bygd i 1994 for å beskytte vestportalen.

Logtun kirke ble gitt i gave til Fortidsminneforeningen, i dag representert ved Frosta fortidsminnelag, og er i dag godt vedlikeholdt. Den er omgitt av gamle og store løvtrær. Kirkegårdsmuren av gråstein har enkelte steder behov for skjøtsel og vedlikehold. I dag brukes kirka i samband med barnedåp, bryllup og høgmesser. Prosjektrapporten om "Frostatingscenteret" tar til orde for en mer aktiv bruk av kirka i sommerhalvåret til konserter og andre arrangementer. Sommeren 2017 ble det gjennomført 15 sommerkonserter i Logtun med godt over 150 utøvere og 400 publikummere.

Den gamle kirkegården gikk ut av bruk på 1800-tallet og arealene brukes i dag til jordbruksformål, men et løvtre av monumental størrelse og form midt i åkerlandskapet markerer det som en gang var dens nordvestre hjørne. Frosta Historielag har utarbeidet ei minnetavle over den gamle kirkegården med informasjon og bilder som viser hvordan den gamle kirkegården var. Minnetavla er i dag plassert ved Tinghaugen.

5.4.2. Tinghaugen

Ved Logtun ligger flere store gravhauger, men mange av dem er blitt jevnet med jorda gjennom årene. Minnesmerket for Frostatinget med totalt 13 bautasteiner, er ikke en av disse opprinnelige gravhaugene. Minnesmerket har fått navnet Tinghaugen, og dette skyldes ei gammel forestilling om at det var her tinget ble holdt. På toppen av haugen sto det fram til ca. 1870 en bautastein som ble fjerna fordi den var ødelagt på samme tid som Logtun kirke ble lagt ned som hovedkirke. I samband med hundreårsjubileet for grunnloven i 1914 ble det reist en ny bautastein etter initiativ fra Landbrukslaget på Frosta (steinen kom ikke på plass før i 1915 ettersom den knakk under oppsetting og måtte skiftes). Steinen har denne innskrifta: *"Til minne om det gamle Frostatinget. Reist av bygdafolk 1914"*. I krets rundt bautasteinen i midten ble det i 1930 reist 12 mindre steiner med navnet på de fylkene som Frostatingsloven omfatta, og hvor mange representanter de hadde på frostatinget.

Mellom kirka og Tinghaugen ligger tunet på ytre Logtun med bygningsmasse av varierende alder. Der tunet på østre Logtun tidligere lå ligger i dag Frosta bygdemuseum. Masstua på østre Logtun er flytta over på ny grunnmur og inneholder museets samlinger på ca 12000 gjenstander.

Ei gammel borgstue (allmuestue for bygdefolket) med åpen svalgang fra ca. år 1700 er i dag flytta til museumstunet på Logtun. Den sto opprinnelig på prestegården Mo og gjorde tjeneste som forpakterbolig fram til 1948 da den ble flytta til gården til gården Lein der den gjorde tjeneste som museum inntil 2006 da den kom til Logtun. Disse bygningene inneholder i dag utstilling om Frostatinget og gamle handverkstradisjoner. Frosta kommune bruker bygningene som turistinformasjon i sommersesongen.

Det foreligger ulike planer for videreutvikling av området rundt Tinghaugen, og det er inngått en intensjonsavtale med eierene av Logtun ytre om utkjøp av tunet for å etablere og drive et

Frostatingscenter slik at historien knytta til Frostatinget som et av de fire store lagtingene i middelalderen, og dette området kan få en verdig presentasjon. Aksen mellom Tinghaugen og Logtun kirke er sentral i denne sammenhengen.

Frostatinget og Tinghaugen er i dag en viktig attraksjon med store utviklingsmuligheter på Frosta.

5.4.3. Freda Trønderlån på gården Lostein

Verdi: Vedtaksfreda kulturminne

Beskrivelse : Gården lå tidligere nærmere det berget som har gitt oppgav til sisteleddet i gårdsnavnet, men Henrik Angell Coldevin (1763 – 1835) flytta gården dit den ligger i dag og bygde den trønderlåna som fortsatt står der som del av et klassisk firkanttun. Den er freda og godt vedlikeholdt, og er med sine 42 m så vidt vi vet den lengste som finne av denne bygningstypen. Logtun ligger vakkert til sør for Logtun ned mot sjøen med mektige gamle løvtrær. På eiendommen er det flere gravhauger.

Det klassiske firkanttunet på Logstein med ei 200 år gammel freda trønderlån på 42m ligger omkransa av gravhauger og mektige løvtrær. Foto: Erik Stenvik

5.4.4. Steingjerder ved Hogstad Nedre og på Rygg Vestre

I området Rygg i nord-vestlige deler av Frostating UKL er det ca 2 km lange steingjerder som følger grensene mellom eiendommer. Den lengste er ca 1 km i rett strekning. Steingjerdene er ikke datert. I Nord-Trøndelag er generelt få steingjerder bevart. Hvordan steingjerdene er bevart, finnes det ikke beskrivelse av. Grunneierne har en periode fått midler til å rydde langs steingjerdene, og det er tiltak som må gjentas med visse mellomrom for å hindre at vegetasjonen ødelegger dem.

5.4.5. Tufter etter naust Rygg Vestre

Beskrivelse: Nausttuftene ble oppdaget i 2004. De er trolig fra samme tidsperiode som nausttuftene som er funnet på Hemre på Inderøy og LØ i Steinkjer. Naustene på LØ er ble grav ut og datert tilbake til 500-600 år e Kr.

5.4.6. Gravhaugen på Rygg Øvre

Beskrivelse: Frostas største gravhaug ligger på Rygg gnr 87/1. Diameter ca 37 m. Bratte sider og monumental. Beites godt.

5.4.7. Helleristningsfelt på Evenhus

Feltet ligger sentralt i Frostating UKL på den sørlige delen på Neset. Helleristningsfeltet ble oppdaget allerede i 1818 og de er hogd i berget 23 m over dagens havoverflate. Berget der disse finnes ble da frigitt fra fjorden for 2000 - 1500 år f. Kr. Feltet består av 8 felt og bortimot 100 figurer. Båten er hovedmotiv med i alt 35 figurer. Det er ingen klar teori om hva innholdet av figurene i feltet kan bety, men deres innhold kan tyde på at her har det vært et møtested for fangstfolk i store deler av Trondheimsfjorden. Feltet er godt skiltet og tilrettelagt med parkering.

Forvaltningsansvar: Stiklestad nasjonale kultursenter avd Bergkunstmuseet i Stjørdal.

5.4.7. Gravhauger på Island

Verdi: Nasjonal (Automatisk freda)

Gravhaugen i Skjulsvika, på gården Island er en av de største i Frosta og regionen. Den er over 30 m i diameter. Det skal være gjort utgravninger og funn i gravhaugen. Den er skiltet i forbindelse med Frostatingstien.

Skjøtsel: Behov for å utarbeide skjøtelsesplan. Er noe tildekket av en del masse som i moderne tid er lagt inntil haugen. Denne bør fjernes. Vegetasjonsskjøtsel må gjøres da den er i ferd med å bli noe tilgrodd.

6. Fotodokumentasjon.

For å kunne dokumentere utviklingen i området, skal det gjennomføres en fotodokumentasjon av området. Fotobanken skal utvikles etter hvert som for å dokumentere tilstand og utvikling etter hvert som man gjennomfører tiltak. Det skal også søkes etter gamle, representative foto fra området. På oversiktsnivå er det behov for områdefotografering etter nærmere planer. Gjentakende fotografering skal gjennomføres med ca 5- 10 år mellomrom

7. utfordringer

Kommuneplan for Frosta for neste 10-års periode er under sluttbehandling høsten 2017. Det er ikke planlagt omfattende inngrep i området. Samtidig er man her i et jordbrukslandskap som kontinuerlig tilpasser seg de utviklingsmuligheter og rammevilkår som legges for næringen. Det er gjennomført geofysiske undersøkelser jfr doktoravhandlingen til Arne Anderson Stamnes (2016) som viser at det finnes en mengde arkeologiske spor rett under matjordlaget i det sentrale Frostatingområdet som kan kaste nytt søkelys på det historiske grunnlaget for hvor Frostating faktisk foregikk. Mengden av arkeologiske funn i landbrukets næringsområder har dermed spesielt stort fokus og krever ekstra hensynstakende.

Frostating UKL er et stort geografisk landbruksområde med en god del eiendommer. Det som allikevel preger området er at hvert enkelt delområde har et begrenset antall grunneiere, slik at det er mulig å jobbe systematisk med et begrenset antall personer når planer skal utarbeides. Da er det viktig å jobbe langsiktig og prioritere hva man skal løfte fram. Gjennom etablering av Frostatingstien og

mange års oppfølging i forhold til vedlikehold, er det etablert en kunnskap for samarbeid som man kan bygge videre på.

Skjøtsel med beiting er et viktig tiltak for å ivareta de biologiske verdier og formidle kulturhistoriske verdier innenfor Frostating UKL. De biologiske verdiene knyttet til den smale stripen mellom Frostastien og fjorden er truet av gjengroing. Mange kulturminner og fornminner er igjengrodd. Arealene er små og smale. De er derfor ofte lite praktisk å beite. Dette er en utfordring som kan løses gjennom Frostating UKL. For eksempel gjennom skjøtelsesplaner, tilskudd til gjerding og/eller tilskudd til beiting. Kartlegging og skjøtelsesplan for dette området bør derfor være et prioritert tiltak i 2018.

For å øke kunnskapen om de andre naturtypene innenfor området bør de rekartlegges før nærmere tiltak vurderes. Dette kan gjøres i 2019.

Fremmede arter finnes også i Frosta. Nærmere kartlegging, og bekjemping bør startes opp snarlig. For eksempel i 2018. Områder med registrerte biologiske verdier bør prioriteres.

Det mangler lokalt fagfolk på bygningsvern og restaurering her som mange plasser ellers i fylket. Opplæring og ny kompetanse på dette området bør prioriteres og kan også lokalt gi nye utviklingsmuligheter. Frostating UKL trenger generelt mange samarbeidspartnere og det mange dyktige fagmiljøer å spille på i nær omkrets.

Konklusjonen er: I prosessen som har vært i 2017 gjennom de 4 åpne møtene med grunneiere, politikere og lokale lag og organisasjoner har man kun opplevd at denne saken er en ønsket satsing fordi man her ser nye muligheter for ny utvikling.

8. Visjon/mål

Det er for tidlig i prosessen for å komme fram til den endelige visjonen og fastsette hovedmål og delmål. Det bør gjøres gjennom en grundigere prosess i samarbeidsgruppa når det begynner sitt virke for alvor. Derfor er visjon, hovedmål og delmål kun oppgitt for utkast.

VISJON (utkast): Gjennom bredt samarbeid skal Frostating UKL utvikles.

MÅL (utkast): Frostating UKL skal forvaltes slik at de kulturhistoriske verdiene og miljøverdiene i landskapet skal utvikles ut fra deres egenverdi og til beste for allmenheten.

DELMÅL (utkast):

- Jordbrukslandskapet skal være veldrevet med velpleid bygningsmasse med lokalt særpreg.
- Frostating med dens historiske verdier og tilhørende kulturlandskap skal ha høy prioritet i arbeidet med området
- Verdifulle biologiske og kulturhistoriske element skal ivaretas og restaureres der det er behov for det.
- Området skal ha velfungerende tilrettelegging og by på gode opplevelser for både fastboende og tilreisende.
- Området skal tilrettelegges på en skånsom måte slik at verdiene synliggjøres

9. Skjøtsel og vedlikehold – aktuelle tiltak i 2017

ref til FPL	Tiltak	Type	Kort beskrivelse
9.1.1.	Forvaltningsplan	Forvaltningsplanen steg 2	Jobbe videre med forvaltningsplan i samarbeidsgruppa Frostating
9.1.2.	Fotodokumentasjon	Plan for fotodokumentasjon	Samle et arkiv av gamle foto av kulturlandskapet. Planlegge dokumentasjonsbehovet. Gjennomføre prioritert fotografering
9.1.3.	Kartlegging		Kartlegge områder i strandsonen som i dag beites, men som ikke er registrerte naturtyper. Det gjelder bl.a. mulige strandeng fra Nordfjærabukta til Holmberget i vest. Grunnlag for skjøtelsplan også i disse områdene.
9.1.4.	Skjøtelsplaner	Gjennomføre kartlegging og utarbeide skjøtelsplaner	Skjøtelsplaner i 2-3 områder pr år. Sonen mellom "Frostastien" og fjorden prioriteres (se kart over prioriterte områder biologisk mangfold). Sammen med registrerte naturtyper innenfor området. Rekkefølge på planene styres etter grunneierinteresse.
9.1.5.	Beiting		Økt beiting gjennom tiltak som øker antall beitedyr i området. For eksempel tilskudd til gjerding, pr. beitedyr, utleie av beitedyr mm. Hvilke tiltak som prøves ut må avgjøres i samarbeid med samarbeidsgruppa.
9.1.6.	Skjøtsel av gravhauger	Skjøtelsplanlegging og start første trinn av skjøtsel i 2018	Flere store gravhauger i området er gjenvokst og bør komme bedre fram i landskapet. Mobilisering av grunneiere.
9.1.7.	Bidra til å få i gang planlegging for restaurering av bygg	Bidra til søknader på restaurering til kulturminnefondet	Informasjon og veiledning av eiere av bygg av nyere tids kulturminner
9.1.8.	Informasjon og rådgiving	3 Fagdager	1. Skjøtsel av dammer for bevaring av salamander 2. Skjøtsel av strandberg og strandeng. 3. Naturbeitemark og skjøtsel
9.1.9.	Nye Kulturstier	Videreutvikle Frostastien	1. Registrere gamle ferdselsårer 2. Kartlegge og jobbe videre med utvidelsen av Frostastien 3. Planlegge Frostatingstien
9.1.10.	Informasjonsplakater. Digital informasjon	Starte prosess med å utarbeide plan for informasjonstiltak	Forprosjekt Informasjonstiltak og digital kulturminneløyper
9.1.11.	Følge opp anbefalinger i kulturminneplanen	Tiltak i UKL forankret i kulturminneplanen	Kulturminneplan under utarbeidelse i 2017. Ferdigstilles 2018

10. Forholdet til annet lovverk og planer

Grensen Frostating UKL er lagt inn i www.gint.no og er dermed kjent for alle forvaltningsmyndigheter. (vedlegg)

I og med at kommeplanens arealdel nå er til sluttbehandling er Frostating UKL blitt omtalt og lagt inn i planens arealdel som en hensynstakssone. Både statlige myndigheter og fylkeskommunale myndigheter er involvert i hele prosessen for å sikre best mulig forvaltning av de totale verdiene i området, både knyttet til landbruk, biologiske mangfold, kulturminnevern og til automatisk fredede kulturminner.

Frosta kommune har under utarbeidelse kulturminneplan for Frosta og forhold rundt god lokalisering og utforming av bygninger og anlegg som er av kulturhistorisk betydning blir jobbet fram gjennom denne planen.

Videreutvikling av Frostatinget er også en del av fylkesrådets politiske plattform og forplikter fylkeskommunen på flere områder.

11. Tiltak for næringsutvikling

Frostating UKL er et område med flere typer næringsaktivitet utover tradisjonell jordbruks og grønnsaksproduksjon. Når man drar rundt på Frosta og i Frostating UKL, beveger vi oss bokstavelig talt midt i salaten. Det er stort mangfold i vekster og stadig nye vekster produserer i landbruket, det er en flott arena til å lære folk å kjenne vekstene i sitt naturlige miljø der de står langs Frostatinget.

Frostatinget samarbeider med de 4 andre lagtingene fra middelalderen i Nasjonalt Tingnettverk – og jobber målrettet med mulighet for å få realisert et felles tingsenter på Frosta. Frosta kommune sin intensjon er at utviklingsarbeidet av Frostating UKL er dermed å utvikle dette sammen for bygge totalen sterkere. Frosta kommune har gjennom 6 år årlig arrangert Frostatingseminaret for å løfte fram den det historiske materialet, øke interessen og bygge større kunnskapsgrunnetaget av området. Neste Frostatingseminar foregår den 10. og 11. november 2017.

Det er mange områder å ta fatt i for bidra til utvikling av ulike næringer i området. Reiselivet er ei viktig målgruppe og dermed også en nær samarbeidspartner.

- Flere reiselivsbedrifter driver virksomhet i område, både Valberg Slektsgård, Hauganfjæra camping og Hynne camping.
- Hauganfjæra camping jobber kontinuerlig for å tilby sine gjester et variert tilbud både i nærmiljøet og rundt omkring og ser store utviklingsmuligheter i dette området.
- Digitalisering viktig i forhold til formidling av kunnskap om området blir etter hvert mer og mer aktuelt. Trøndelag har i gang et forprosjekt for å jobbe fram digitale kulturminneløyper og dette er et prosjekt det er naturlig å samarbeide med.

Det er også naturlig å nevne utviklingsmuligheter innen lokalmat. Bedriften Grønne Folk lokalisert i Frosta sentrum har utviklet en lokalmatproduksjon på vegetarmat på blant anna grønnsaker som ikke kan selges for tradisjonelt salg i butikk. En del av deres råvarer hentes fra dette området.

12. Kostnadsoverslag og finansiering

Fullstendig budsjett Frostating UKL 2018 – 2019 foreligger som eget vedlegg 7.

Tall i 1000	Behov år 1 - 2018,	Anslag årlig neste 5 år	
		Investering	Driftskostnader
Planlegging	330	50	100
Kulturminner	130	40	70
Beiterelaterte tiltak			
Biologisk mangfold	100	50	80
Næringsretta tiltak	80		30
Overvåkning	30	20	
Formidling	60	60	50
SUM	730	220	330

13. Kilder

1. "Frosta i gammel og ny tid". Bygdebok for Frosta. 1918
2. "Logtun kyrkje atterreist". Hefte, Trondheim 1950
3. "Frostatingslova". Hagland og Sandnes, 1994
4. "Frostaboka" bind IV, "De nære hundreåra", bygdebok, Christiansen 1997
5. Karin Støen Binns. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med lokaliseringen av Frostatinget. Sammendrag 1994.
6. "Landskap i endring – jordbrukshistorisk og økologisk landskapsanalyse av øya Tautra i Trondheimsfjorden". Cand. Scient. Oppgave. Thorvaldsen 2004.
7. Frosta kommune. Områdeplan for kandidat område UKL 2008 Logtun og Tautra i Frosta kommune. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
8. Naturbasen, <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>
- 9.

14. Vedlegg

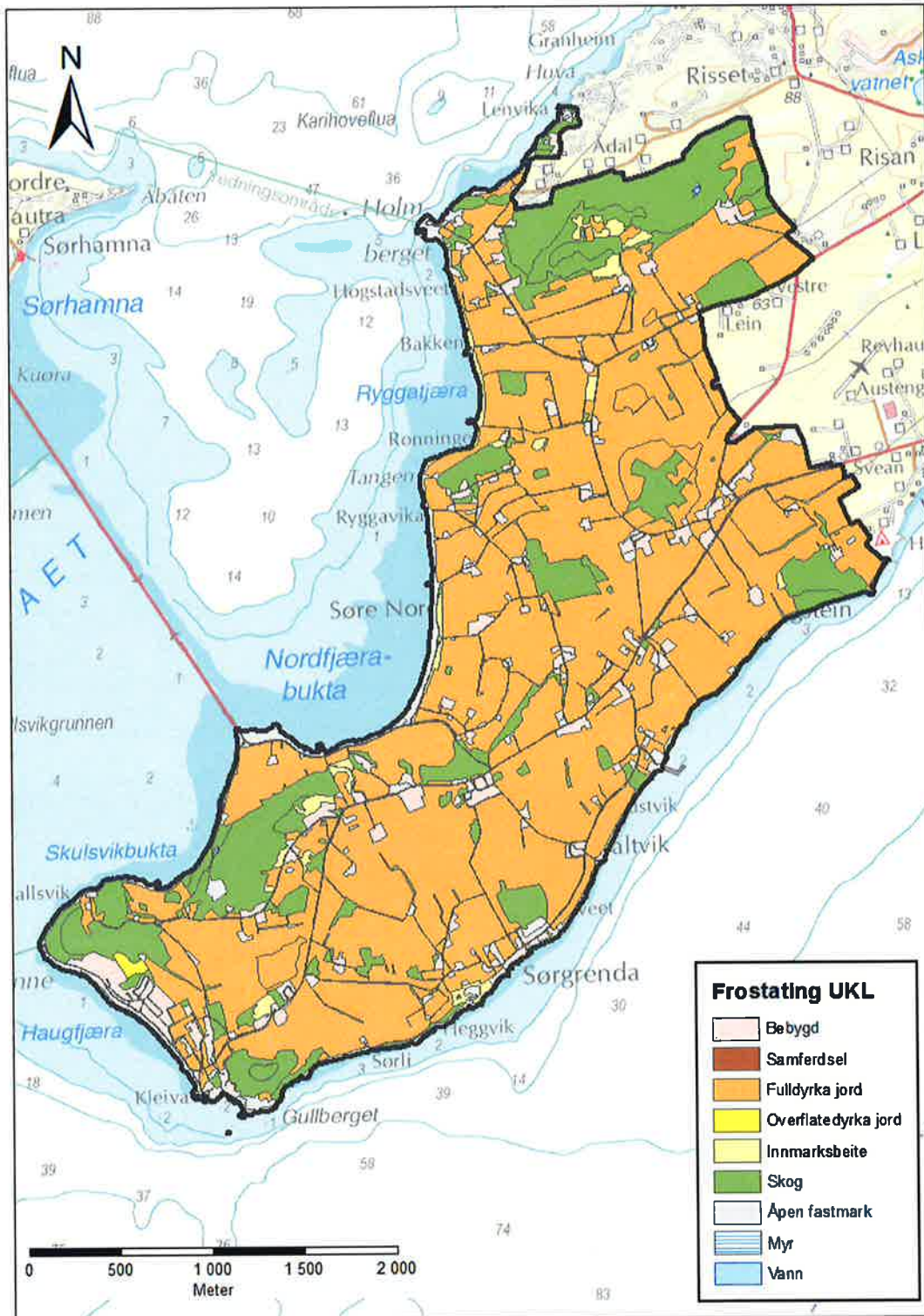
Vedlegg 1: Avgrensning Frostating UKL

Mer faktaopplysninger, se tabell 2

Vedlegg 2: Arealfordeling Frostating UKL, okt 2017

Mer om arealfordeling i daa og %, se tabell 1 s

**Vedlegg 3: Fornminner, automatisk fredete, i Frostating UKL,
Lokaliteter eldre enn 1537 på www.gint.no**

Liste over automatisk fredete kulturminner

Radetiketter	Antall av ID
Enkeltminne	111
Lokalitet	68
Totalsum	179

Radetiketter	Antall av ID		Radetiketter	Antall av ID
Gravhaug	30		Veg	1
Gravminne	26		Steinsetning	1
Gravrøys	19		Kalkovn	1
Bosetning-aktivitetsområde	14		Ovnslokalitet	1
Koksteinsforekomst	8		Kirke	1
Løsfunn	6		Bautasteinslokalitet	1
Gravfelt	6		Kirkegård	1
Helleristning	5		Tradisjon	1
Tradisjonslokalitet	5		Kirkegårdslokalitet	1
Kulturlag	3		Annet arkeologisk enkeltminne	1
Steinkonstruksjon	3		Kirkested	1
Funnsted	3		Røys	1
Bergkunst	3		Dyrkingsspor	1
Grav	3		Bolig	1
Tingsted	3		Kokegroplokalitet	1
Vegetasjonsmerke	3		Havneområde	1
Steinlegning	2		Gravplass	1
Kokegrop	2		Bosetningsspor	1
Gårdstun	2		Flatmarksgrav	1
Skålgropstein	2		Hovedbygning	1
Haug/Groplokalitet - ubestemt	2		Bautastein	1
Haug	2		Hustuft	1
Ildsted	2		Molo	1
Skålgropfelt	1		Nausttuft	1
			Totalsum	179

Vedlegg 4 : Kulturminner i Frostating UKL

Kilde SEFRAK Nord-Trøndelag, hentet på www.gint.no. Rød pkt og gult pkt

Merknad: Vedtaksfredet bygning på Logstein og forskriftfredet Logtun kirkested

Vedlegg 5: Områder registrert i Naturbasen
Kartet med referanse til SOSI-id i tabell neste side.

kap FPL	SOSI_id	OMRADENAV N	BMVE RDI	LOKALID	NATURTYPE	FAKTAARK
521 D	138	Dam ved Hogstad IV	A	BN00019500	E09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019500
531	141	Hogstad, Øvre N	A	BN00108400	F16	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00108400
516	143	Haugan	A	BN00019524	D04	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019524
511	144	Logsteinhåmmåren	A	BN00019514	G09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019514
521 A	147	Dam ved Hogstad I	A	BN00019499	E09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019499
513	148	Hynne I	A	BN00019519	G09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019519
512	156	Gullberget	A	BN00019450	B02	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019450
521 B	161	Dam ved Hogstad II	A	BN00019496	E09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019496
515	171	Lenvik	A	BN00019527	G09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019527
513	172	Hauganfjæra	A	BN00019521	B02	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019521
522	174	Heggvik	A	BN00019523	E09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019523
521 C	178	Dam ved Hogstad III	A	BN00019501	E09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019501
514	177	Holmberget	A	BN00019529	G09	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019529
	132	Sørli	B	BN00019522	B02	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019522
532	151	Logtunmyra	B	BN00019509	H00	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019509
534	153	Logtun kirke	B	BN00019511	D13	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019511
	175	Mostad og Logstein	B	BN00019512	G06	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019512
	167	Nordfjærabukta	B	BN00019513	G05	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019513
	133	Galtviksveet	C	BN00019520	B02	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019520
	135	Øren	C	BN00019515	G05	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019515
533	152	Rygg	C	BN00019505	D04	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019505
	158	Hogstad	C	BN00019498	D04	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019498
	160	Galtvik	C	BN00019516	G06	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019516
	168	Haugsand	C	BN00019525	B02	http://faktaark.naturbase.no/?id=BN00019525

Vedlegg 6. Invitasjon til åpent møte 26. oktober 2017

Fra: Østbø Torgunn [mailto:Torgunn.Ostbo@Frosta.Kommune.no]

Sendt: 24. oktober 2017 13:10

Til: Grunneiere

Emne: Utvalgte kulturlandskap i jordbruket

Hei

Frosta og Frostating er nominert til å bli utvalgt kulturlandskap i jordbruket (UKL) fra 2018!. Jeg antar at de fleste av dere allerede er kjent med dette fra før.

UKL er ei statlig ordning som Landbruksdirektoratet administrerer, og et av målene med ordninga er å bevare og utvikle spesielle landbruksområder som gjennom langvarig bruk fremdeles kjennetegnes av verdier i tre ulike kategorier – landbruk, kultur og miljø/biologisk mangfold.

I Nord-Trøndelag har Skeisnesset på Leka vært UKL-område noen år, og Kvelia i Lierne kommune ble det nå i 2017.

Det er pr i dag ingen av UKL-områdene i hele landet med Frosta sine kvaliteter i form av et intensivt jordbrukslandskap med åkerbruk, grønnsaksdyrking og utallige kulturminner midt i landsbrukslandskapet. De biologiske verdiene finnes særlig i fjærekantene, skoger og dammer.

Det er derfor gode muligheter for at Frosta kan få bli med på denne satsinga framover. Det vil gi muligheter både for økt oppmerksomhet og økonomiske ressurser til grunneierne i det aktuelle området. UKL er ei ordning som gir spennende og nye muligheter for enkeltbruk, for grenda og for hele frosta og Frostating. Det har vært arbeidet med dette siden Frosta førts fikk forespørselen i vår, blant anna med møter der flere av dere har deltatt. Frosta kom gjennom det første nåløyet, og neste frist for å sende inn oppdatert materiell fra Frosta er 1. november. Det er Fylkesmannen og fylkeskommunen som har hovedansvaret for dette i samarbeid med kommunen.

I den forbindelse ønsker vi et samarbeid med grunneiere, lag og organisasjoner som kan er sentrale i dette arbeidet. Den lokale arbeidsgruppa som består av Roar Pettersen, Kari Flokkmann og Torgunn Østbø, representerer alle de tre områdene innenfor UKL, og ordfører Trine Haug representerer den politiske ledelsen i kommunen.

I går, mandag 23.10, ble det gjennomført et møte sammen med representanter fra Frosta Historielag og ei grunneiergruppe som besto av Erling Hagen, Torleif Kristian Haugan og Olav Galtvik. Arve Logstein har også sagt seg villig til å være med på dette arbeidet.

I forbindelse med nominasjonsarbeidet for Frosta og Frostating inviteres dere til

- **ÅPENT MØTE** for alle – torsdag 26. oktober, kl 18.00 – 20.30 – i kommunestyresalen

Representanter fra Fylkesmannen og Nord-Trøndelag fylkeskommune deltar, orienterer og svarer på spørsmål på møtene. Det vises også til annonse og info i frostingen, og det blir også lagt ut noe informasjon på kommunens hjemmeside. Jeg legger ved et oppdatert kart som viser det aktuelle området. Mer informasjon blir gitt på møtet. Denne eposten er sendt til dere som har søkt produksjonstilskudd, og hvis dere ser noen som mangler, er det fint om dere sender budstikka videre !

Ta gjerne kontakt eller gi tilbakemelding for ytterligere informasjon og spørsmål

Velkommen !!

Med hilsen Torgunn Østbø Rådgiver / Prosjektleder – Frosta kommune

Vedlegg 7: Budsjett Frostating UKL

Område: Frostating UKL, Nord-Trøndelag, dat 30.11.2017

NB: Ikke legg inn ekstra linjer. Hvis dere trenger mer plass til opplysninger, legg det inn under skjemaet!

Tiltak		Behov 2018 (kr)		Anslag årlig kostnad neste 5		Merknader/tilleggsopplysn.
		Investeringer/-engangskostnader (restaurering, istandsetting m.v.)	Årlige driftskostnader (skjøtsel, vedlikehold m.v.)	Investeringer/-engangskostnader (restaurering, istandsetting m.v.)	Årlige driftskostnader (skjøtsel, vedlikehold m.v.)	
Planlegging	Forvaltningsplaner					
	Skjøtselsplaner	150 000		50 000		Kartlegging og skjøtselsplan biologisk mangfold mellom Frostastien og fjorden. (summen kan økes til 300 000). 2-3 planer inkludert rekartlegging.
	Tilstandsrapporter m.v. for bygninger	50 000			30 000	
	Registrering av kulturminner					Gjøres gjennom kulturminneplanen. Utarbeides 2017-2018
	Annen kartlegging/registrering	100 000			50 000	Generell planlegging for gjennomføring av tiltak
	Arbeid/møter i grunneierlag, styringsgrupper m.v.	30 000			20 000	
Annet (angi hva)						
Kulturminner	Istandsetting/skjøtsel av automatisk freda kulturminner	50 000		30 000	50 000	
	Istandsetting/vedlikehold av bygninger					
	Istandsetting/vedlikehold av steingjerder og skigarder	30 000			20 000	Totalt ca 2500 m steingjerder i området
	Istandsetting/vedlikehold av andre kulturminner	50 000		10 000		Naturbeite m/naustvoller. Rygg vestre
	Annet (angi hva)					
Biologisk mangfold	Istandsetting av Utvalgt naturtype - kystlynghei					
	Skjøtsel av Utvalgt naturtype - kystlynghei					
	Istandsetting av Utvalgt naturtype - slåttemark m.v.					
	Skjøtsel av Utvalgt naturtype - slåttemark m.v.					
	Istandsetting av andre arealer m/særskilte biologiske verdier (trua/prioriterte arter, Utvalgte/trua naturtyper eller naturtyper spesielt viktige for biologisk mangfold.			50 000		Salamanderdammer
	Skjøtsel av andre arealer m/særskilte biologiske verdier (trua/prioriterte arter, Utvalgte/trua naturtyper eller naturtyper spesielt viktige for biologisk mangfold.)	50 000			50 000	Rydding og beiting av viktige naturtyper
Fjerning av fremmede arter	50 000			30 000	Kartlegging og bekjemping av fremmede arter	
Annet (angi hva)						
Landskap og	Beitelerrelerte tiltak					
	Generell landskapskjøtsel/vegetasjonsrydding					
	Annet (angi hva)					
Andre næringsretta tiltak	Næringsutviklingstiltak (angi hva)	30 000			30 000	Mobiliseringsmøte, økt samarbeid næringsklærer
	Drift av seter					
	Turstier og veler	50 000			20 000	Planlegging, start rydding. Frostatingtursti, Hogstadsbogen tursti
	Ryddeaksjoner, avfallsinnsamling m.v.					
	Investeringer i driftsbygning					
	Maskiner og utstyr m.v.					
	Lokale kurs/kompetansetiltak					
	Annet (angi hva)					
Overvåking/	Prøvetaker/registrering i marka					
	Annen dokumentasjon (Fotodokumentasjon)	30 000		20 000		Fotodokumentasjon. Gjennomføres over 3 år, så hvert 10 år
Formidling	Skilling/profilering			60 000		
	Slåttedager/fagdager, markdager/lokale arrangementer o.l	30 000			10 000	Markdager strøngeng, salamanderdammer.
	Erfaringsformidling til/frå andre UKL-områder	30 000			20 000	Lære av andre UKL områder
	Delaktelse i andres arrangementer/prosjekter					
	Tiltak rettet mot media og faglidsskriver					
	Brosjyrer/bøker					
	Nettsider					
Annet (angi hva)						
Totalsum	Alle tiltak	730 000	0	220 000	330 000	